

4. Влізло В. В. Ураження печінки у корів, хворих на кетоз // Вісник Білоцерківського держ. аграр. універ.: Зб. наук. праць. – Біла Церква, 1997. – Вип. 2. – Ч. 1. – С. 19 – 22.
5. Влізло В. В. Гормональний статус у здорових и больных кетозом коров / В. В. Влізло, М. Р. Симонов, В. П. Подоляк // Lucrari Stiintifice: Medicina veterinara. – Moldova, Chisinau, 2013. – Vol. 35. – P. 117 – 120.
6. Кондрахин И. П. Алиментарные и эндокринные болезни животных. – М.: Агропромиздат, 1989. – 256 с.
7. Костюк М. М, Влізло В. В., Щуревич Г. О. Поширення остеодистрофії серед високопродуктивних корів // Вісник Білоцерківського ДАУ: Зб. наук. праць. – Біла Церква, 1998. – Вип. 7. – Ч. 1. – С. 30–33.
8. Vlizlo V., Baumgartner W. Liver disfunctions among cows suffering from ketosis// Ukr. – Aust. Sympos. – Lviv, 1996. – P. 87.
9. ТУ У 21.2-30995014-001:2014. «Ремівітал» Розчин для ін'єкцій. Технічні умови. – затв. та введ. 2014-17-04. – Львів: ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок, 2014. – 36 с.
10. Лабораторні методи досліджень у біології тваринництві та ветеринарній медицині [Текст] : довідник / В. В. Влізло, Р. С. Федорук, І. Б. Ратич та ін.; За ред. В. В. Влізла. – Львів: СПОЛОМ, 2012. – 764 с.
11. Влізло В. В., Суходольська М. І. Стан кислотно-основного балансу в корів, хворих на кетоз// Вісник Білоцерківського державного аграрного університету. – Біла Церква, 2003. – Вип. 25. – Ч. 2. – С. 24 – 28.

Стаття надійшла до редакції 9.09.2015

УДК 502.175:578:597.2/.5(477.81)"2008/2014"

Полтавченко Т. В.¹, к.вет.н., ст. викл., **Парфенюк І. О.¹**, здобувач кафедри екології, ст. лаборант, **Полтавченко В. О.²**, студент[©]
(E-mail: Yakovina_ilona@mail.ru)

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна.

²Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнології імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

МОНІТОРИНГ ПРОТОЗОЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ СТАВОВОЇ РИБИ В РИБНИЦЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті подано короткий огляд протозойних захворювань, збудники яких виявляються у водоймах Рівненської області, результати дослідження епізоотичного стану рибницьких господарств Рівненської області щодо протозойних захворювань риби у 2008 – 2014 рр. Для досліджень використовували документи ветеринарної звітності Рівненської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини, результати епізоотологічних та клінічних обстежень рибницьких господарств. За вищевказаний період в Рівненській області досліджувались 17 господарств, які займаються вирощуванням та розведенням риби. Відібрані екземпляри риби досліджувались на такі протозойні хвороби: апізомоз, іхтіофтіріоз, хілодонельоз, триходініоз. Проведені мікроскопічні дослідження підтвердили неблагополуччя рибницьких господарств області щодо захворювання на апізомоз, іхтіофтіріоз, хілодонельоз, триходініоз. В той же час в усіх господарствах щорічно проводився комплекс ветеринарно-санітарних та рибницько-господарських заходів, направлених на запобігання виникнення інвазійних захворювань серед ставової риби, який включає: профілактичну дезінфекцію водойм, лікарський контроль за рибою, карантинування завезених плідників, а також літування ставків.

Регулярне проведення лабораторних досліджень в комплексі з ветеринарно-санітарними, рибогосподарськими заходами та епізоотологічним обстеженням господарств забезпечує контроль і зниження кількості хворої риби.

Ключові слова: інвазійні захворювання, протозойні захворювання, апізомоз, іхтіофтириоз, хилодонельоз, триходініоз, ставова риба, дослідження мікроскопічні, клінічні, лабораторії, контроль, господарства.

УДК 502.175:578:597.2/.5(477.81)"2008/2014"

Полтавченко Т. В.¹, к.вет.н., ст. препод., **Парфенюк І. О.¹**, соискатель кафедры экологии, ст. лаборант, **Полтавченко В. О.²**, студент (Yakovina_ilona@mail.ru)

¹Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно, Украина.

²Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С. С. Гжицького, г. Львов, Украина

МОНИТОРИНГ ПРОТОЗОЙНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПРУДОВОЙ РЫБЫ В РЫБОВОДНЫХ ХОЗЯЙСТВАХ РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье представлен краткий обзор протозойных заболеваний, возбудителей которых обнаруживают в водоемах Ровенской области, результаты исследования эпизоотического состояния рыбоводческих хозяйств Ровенской области относительно протозойных заболеваний рыбы в 2008 – 2014 гг. Для исследований использовали документы ветеринарной отчетности Ровенской региональной государственной лаборатории ветеринарной медицины, результаты эпизоотологических и клинических обследований рыбоводческих хозяйств. За вышеуказанный период в Ровенской области исследовались 17 хозяйств, которые занимаются выращиванием и разведением рыбы. Отобранные экземпляры рыбы исследовались на такие протозойные болезни: апізомоз, іхтіофтириоз, хилодонельоз, триходініоз. Проведенные микроскопические исследования подтвердили неблагополучие рыбоводческих хозяйств области по заболеванию рыб на апізомоз, іхтіофтириоз, хилодонельоз, триходініоз. В то же время во всех хозяйствах ежегодно проводился комплекс ветеринарно-санитарных и рыбоводно-хозяйственных мероприятий направленных на предотвращение возникновения инвазионных заболеваний среди прудовой рыбы, который включал в себя: профилактическую дезинфекцию водоемов, врачебный контроль за рыбой, карантинирование завезенных производителей, а также летование прудов.

Регулярное проведение лабораторных исследований в комплексе с ветеринарно-санитарными, рыбохозяйственными мероприятиями и эпизоотологическим обследованием хозяйств обеспечивает контроль и снижение количества больной рыбы.

Ключевые слова: инвазионные заболевания, протозойные заболевания, апізомоз, іхтіофтириоз, хилодонельоз, триходініоз, прудовая рыба, исследования микроскопические, клинические, лаборатории, контроль, хозяйства.

UDC 502.175:578:597.2/.5(477.81)"2008/2014"

Poltavchenko T.V.¹, PhD, **Parphenyuk I.O.¹**, competitor, **Poltavchenko V.A.²**, student

¹National University of Water Management and Nature Resources Use, Rivne, Ukraine

²Lviv national university of veterinary medicine and biotechnology of the name of S. Z. Gzhytskyj, Lviv, Ukraine.

POND FISH PROTOZOAL DISEASES MONITORING IN FISH FARMS RIVNE REGION

The article provides an overview of protozoal diseases, pathogens that are found in waters of the Rivne region, the results of the epizootic status of fish farms of the Rovno region of relatively protozoan diseases of fish in 2008 - 2014 years. For research use of veterinary documents reporting the Rivne Regional State Laboratory of Veterinary Medicine, the results of epizootiological and clinical examinations of fish farms. During the above mentioned

period in Rivne region investigated 17 farms that are engaged in the cultivation and breeding of fish. Selected specimens of fish were examined for these protozoal diseases: apiosomosis, ichthyophthirius disease, chilodonellosis, trichodiniosis. Microscopic examination confirmed the disadvantage of fish farms on the field of fish diseases in the apiosomosis, ichthyophthirius disease, chilodonellosis, trichodiniosis. At the same time in all farms annually conducted a complex animal health and fish-economic measures aimed at preventing the occurrence of invasive disease among fish pond, which included: preventive disinfection of water reservoirs, medical monitoring of fish quarantine of imported manufacturers and estivation ponds.

Regular carrying out laboratory tests in conjunction with animal health, fishery activities and epizootological survey of households provides the control and reduction of the number of sick fish.

Key words: infective diseases, protozoal diseases, apiosomosis, ichthyophthirius disease, chilodonellosis, trichodiniosis, pond fish, microscopic studies, clinical, laboratory, control, management.

Протозойні захворювання – це захворювання, що викликаються найпростішими організмами (джгутиковими, мікроспоридіями, інфузоріями тощо). Вони є досить небезпечними для всіх вікових груп риб і можуть завдати значних економічних збитків внаслідок загибелі риб.

Для виникнення протозойних захворювань (і не тільки) необхідно три компоненти: сприятливі для розмноження збудника умови, знижений імунітет риб, наявність у водоймі збудника захворювання. Саме тому необхідно ретельно слідкувати за гідрохімічними показниками, якістю кормів, ретельним дотриманням рибогосподарських нормативів (щільність посадки, полікультура і ін.). Це дасть змогу підтримувати імунітет риб. У свою чергу, підтримання сталого стану водного середовища не дозволить розвиватись збудникам протозойних хвороб.

Аналіз останніх досліджень. Проаналізувавши звіти лабораторних досліджень державних установ ветеринарної медицини за 2008-2014 рр., бачимо, що в Рівненській області реєструються такі захворювання: апізоомоз, іхтіофтіріоз, триходініоз, хілодонельоз [5].

Постановка завдання. Провести моніторинг епізотичного стану рибницьких господарств Рівненської області щодо протозойних захворювань риби у 2008 – 2014 рр.

Матеріали і методи досліджень. Для досліджень використовували дані епізотичного стану господарств Рівненської області в 2008 – 2014 рр., документи ветеринарної звітності, зокрема Рівненської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини, районних (міжрайонних) державних лабораторій ветеринарної медицини, результати епізоотологічних та клінічних обстежень рибницьких господарств, які здійснювали фахівці районних та обласних установ ветеринарної медицини, власних досліджень. Використовували методи клінічного і епізоотологічного обстеження, лабораторні методи і статистичну обробку даних.

Результати досліджень та їх обговорення. Фахівці лабораторій ветеринарної медицини у Рівненській області досліджували рибу з господарств Рівненської області (ВАТ «Рівнерибгосп», СВК «Вікторія», приватне підприємство «Полісся», рибоводно-меліоративні станції «Рівненська» та «Олександрійська», 12 підприємств різних форм власності).

Згідно з матеріалами звітності лабораторій області екземпляри риби підлягають дослідженням апізоомоз, іхтіофтіріоз, триходініоз, хілодонельоз. Тому ми провели аналіз динаміки досліджень на ці захворювання і їх результатів.

Апізомоз – протозойне захворювання риб, що спричиняється інфузоріями з родини Apisomatidae, які локалізуються на поверхні тіла, зябрах, плавцях, в ротовій і носовій порожнині риб. Реєструють хворобу у господарствах при ущільнених посадках, забрудненні водойми органічними речовинами та зниженні резистентності організму риб. [1,2]

Найчастіше хворіють личинки, мальки та цьоголітки корошових риб.

Динаміка досліджень, проведених лабораторіями Рівненської області на виявлення збудника апізомозу в 2008-2014 рр., представлена в таблиці 1.

З даних таблиці 1 видно, що у господарствах Рівненської області щороку реєструється захворювання риб на апізомоз.

Таблиця 1

Дослідження риби на апізомоз за 2008-2014 рр.

Рік	Загальна кількість екземплярів риби	Патолого-анатомічні дослідження	Мікроскопічні дослідження	Число позитивних результатів
2008	8764	-	8764	25
2009	5105	-	5105	24
2010	3109	-	3109	14
2011	3101	-	3101	12
2012	660	-	660	10
2013	654	-	654	20
2014	631	-	631	17

Іхтіофтіріоз – інвазійне протозойне захворювання риб різних видів і вікових груп, реєструється у природних та штучних водоймах. Відноситься до широко розповсюджених інвазій і може викликати масову загибель вирощуваних об'єктів рибництва [2].

Іхтіофтіріозом хворіють майже всі прісноводні риби різновікових груп, включаючи і плідників.

Динаміка досліджень проведених лабораторіями Рівненської області на іхтіофтіріоз в 2008–2014 рр. представлена в таблиці 2.

Таблиця 2

Дослідження риби на іхтіофтіріоз за 2008-2014 рр.

Рік	Загальна кількість екземплярів риби	Патолого-анатомічні дослідження	Мікроскопічні дослідження	Число позитивних результатів
2008	8764	-	8764	11
2009	5105	-	5105	11
2010	3109	-	3109	13
2011	3101	-	3101	15
2012	360	-	360	4
2013	654	-	654	6
2014	476	-	476	6

З поданих даних у таблиці 2 бачимо, що протягом 2008–2011 рр. було виявлено збудника захворювань, і кількість позитивних результатів була досить висока. Починаючи з 2012 року, позитивних результатів було в 2 рази менше, відбулось суттєве зниження позитивних проб, внаслідок проведення у господарствах Рівненської області профілактичних заходів.

Хілодонельоз – інвазійна хвороба риб різних видів та вікових груп, збудниками якої є інфузорії роду *Chilodonella*, що локалізуються на зябрах і поверхні тіла риб. Захворювання реєструється при сажовому вирощуванні риби,

підрощуванні личинок у малькових ставах, а також під час зимівлі в ставах і басейнах зимувальних комплексів. [3]

Найбільш сприятливі до хвороби личинки, мальки, цьогорічки, однорічки. Дорослі риби є паразитоносіями.

Найбільш часто захворювання виникає при низькій вгодованості риб, великих щільностях посадки та при підвищеному вмісту органічних сполук у воді. [3, 4].

Динаміка досліджень, проведених лабораторіями Рівненської області на хілодонельоз в 2008–2014 рр., представлена в таблиці 3. З таблиці 3 видно, що внаслідок проведення санітарно-профілактичних заходів відбувалось зниження виявлення збудника хвороби, і вже в 2014 році позитивних результатів не виявлено.

Таблиця 3

Дослідження риби на хілодонельоз за 2008-2014 рр.

Рік	Загальна кількість екземплярів риби	Патолого-анатомічні дослідження	Мікроскопічні дослідження	Число позитивних результатів
2008	8764	-	8764	14
2009	5105	-	5105	17
2010	3109	-	3109	14
2011	3101	-	3101	6
2012	360	-	360	2
2013	668	-	668	2
2014	667	-	667	-

Триходініоз – широко розповсюджене інвазійне захворювання багатьох видів риб на першому році життя, що викликається коловійчастими інфузоріями роду Trichodinidae при їхньому вирощуванні в господарствах індустріального типу, а також личинок і мальків при їх підрощуванні в малькових ставах та цьогорічок і однорічок коропа під час зимівлі в ставах та і басейнах зимувальних комплексів. [2, 4]

На виникнення і поширення хвороби впливає щільність посадки та фізіологічний стан риби.

Динаміка досліджень проведених лабораторіями Рівненської області на на триходініоз в 2008-2014 рр. представлена в таблиці 4.

Таблиця 4

Дослідження риби на триходініоз за 2008-2014 рр.

Рік	Загальна кількість екземплярів риби	Патолого-анатомічні дослідження	Мікроскопічні дослідження	Число позитивних результатів
2008	8764	-	8764	49
2009	5105	-	5105	51
2010	3109	-	3109	101
2011	3101	-	3101	104
2012	1379	-	1379	146
2013	1397	-	1397	80
2014	1052	-	1052	22

З даних з таблиці 4 можна зробити висновок, що в період 2008–2014 рр. було виявлено збудників захворювання триходініозу, проте з 2013 року відбулось зниження випадків виявлення збудника, а вже у 2014 році число позитивних результатів знизилось в 4 рази.

Висновки.

1. Рибиницькі господарства Рівненської області в 2008–2014 рр. були неблагополучні щодо протозойних захворювань.

2. Регулярне проведення лабораторних мікроскопічних досліджень на

протозойні хвороби риб в комплексі з епізоотологічним обстеженням господарств забезпечує моніторинг і контроль протозойних хвороб риби.

3. Регулярне проведення ветеринарно-санітарних профілактичних заходів забезпечує зниження випадків реєстрування захворювань на протозойні хвороби.

Література

1. Давидов О. М. Основи ветеринарно-санітарного контролю в рибництві: Посібник / О. М. Давидов, Ю. Д. Темніханов. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2004 – 144 с.

2. Давидов О. Н. Болезни пресноводных рыб / О. Н. Давидов, Ю. Д. Темніханов. – К.: «Ветинформ», 2003. – 544.

3. Микитюк П. Гігієнічні основи виробництва якісної рибопродукції в сучасних екологічних умовах / П. Микитюк, П. Нікітін // Ветеринарна медицина України. – 1999. – № 9. – С. 31–32.

4. Хвороби риб з основами рибництва/ М. Г. Наконечна, О. Ф. Петренко, В. П. Ностой; За ред. М. Г. Наконечної. -К.: Наук. світ, 2003. – 222с.:іл..

5. Мазур Т. В. Епізоотична ситуація з інфекційних хвороб риби в Україні/ Т. В. Мазур, Н. Г. Сорокіна, О. К. Гальчинська, О. Ю. Новгородова, О. Б. Олійник – Наукові доповіді НУБіП, випуск 5(25), 2011. – С. 45–53.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2015

УДК 577.16:639.21:597.551.2

Попик І. М., к. вет. н., м. н. с.¹ (E-mail: ira_popyk@inenbil.com.ua)

Понкало Л. І., к. вет. н., м. н. с.¹, **Ковальчук Н. І.**, к. вет. н., м. н. с.¹,

Леськів Х. Я., к. вет. н., асистент², **Олексик Н. П.**, к. б. н., н. с.¹

¹Інститут біології тварин, м. Львів, Україна

²Національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій

ім. С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

ВПЛИВ ВІТАМІНУ А У РАЦІОНІ САМОК КОРОПІВ НА ІНТЕНСИВНІСТЬ ПЕРОКСИДНИХ ПРОЦЕСІВ В ЇХ ОРГАНІЗМІ

У статті наведені дані про вплив додаткового введення вітаміну А у формі масляного розчину ретинілацетату у дозах 2500 ІО і 5000 ІО/кг корму до раціону самок коропів у переднерестовий період на процеси пероксидного окиснення ліпідів (ПОЛ). Встановлено зменшення кількості гідрпероксидів ліпідів та ТБК-активних продуктів у крові та скелетних м'язах коропів. Виняток становить лише їх вміст у печінці самок третьої групи, очевидно, більша доза вітаміну А призводить до посилення синтезу поліненасичених жирних кислот (ПНЖК), які є основним субстратом процесів ПОЛ. Результати наших досліджень показали, що процеси ПОЛ значною мірою залежать від кількості вітаміну А у раціоні риб, що можна пояснити антиоксидантними властивостями цього вітаміну.

Ключові слова: вітамін А, ретинілацетат, самка, короп, переднерестовий період, пероксидне окиснення ліпідів.

УДК 577.16:639.21:597.551.2

Попык И. Н., к. вет. н., м. н. с.¹, **Понкало Л. И.**, к. вет. н., м. н. с.¹,

Ковальчук Н. А., к. вет. н., м. н. с.¹, **Лескив К. Я.**, к. вет. н., ассистент²,

Олексюк Н. П., к. б. н., н. с.¹

¹Інститут биологии животных, г. Львов, Украина

²Національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій

ім. С. З. Гжицького, г. Львов, Украина

ВЛИЯНИЕ ВИТАМИНА А В РАЦИОНЕ САМОК КАРПОВ НА ИНТЕНСИВНОСТЬ ПЕРОКСИДНЫХ ПРОЦЕССОВ В ИХ ОРГАНИЗМЕ

В статье приведены данные о влиянии дополнительного введения витамина А в форме масляного раствора ретинилацетата в дозах 2500 ИЕ и 5000 ИЕ/кг корма в рацион самок карпов в преднерестовый период на процессы перекисного окисления